

Begrijpend lezen

Oefenboek (1)

Geschikt voor de Citotoetsen / LVS-toetsen

Groep 7

© 2018 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-92265-60-9

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Begrijpend lezen 6

Studieteksten 22

Informatiebronnen 26

Voorspelopgaven 32

Gatenteksten 36

Antwoorden 46

Inleiding

Met dit Oefenboek Begrijpend lezen voor groep 7 (deel 1 van een serie van 2) kunnen kinderen op een goede en verantwoorde manier – zelfstandig – hun vaardigheden voor begrijpend lezen verder ontwikkelen. Beide boeken sluiten aan op het M7/E7-niveau van het Leerlingvolgsysteem (LVS) van het Cito, maar dit eerste deel richt zich vooral op het M7-niveau.

Begrijpend lezen is een belangrijk onderdeel van het taalonderwijs. Begrijpen wat je leest, is de essentie van lezen en leren. Het is een van de belangrijkste vaardigheden die kinderen moeten ontwikkelen op school. Begrijpend lezen is een cognitief proces, waarbij de lezer steeds schakelt tussen de informatie uit de tekst en zijn eigen kennis over een onderwerp. Terwijl de lezer de tekst leest, maakt hij een mentale voorstelling van de tekst, waarin de informatie en de eigen kennis geïntegreerd zijn.

Om een tekst te kunnen begrijpen, is het belangrijk dat de lezer het technisch lezen goed onder de knie heeft, beschikt over een goede woordenschat en enige kennis van de wereld heeft. Het is niet zo dat deze vaardigheden automatisch leiden tot een goede beheersing van begrijpend lezen. Het oefenen van begrijpend lezen is dus zeer belangrijk. Door veel te oefenen ontstaat een actieve leeshouding en worden de taalvaardigheid en algemene ontwikkeling uitgebreid. Hierdoor kunnen kinderen steeds langere en moeilijkere teksten op een hoger niveau verwerken. Het oefenen op het eigen niveau zorgt voor succeservaringen, die leiden tot meer leesplezier. Het is dus van groot belang om te blijven oefenen met begrijpend lezen.

De LVS-toetsen

De LVS-toetsen worden door scholen afgenomen om de ontwikkeling van het kind – per vaardigheid – op de voet te volgen. Het doel van de LVS-toetsen voor begrijpend lezen is het vaststellen van hoe goed kinderen geschreven teksten kunnen begrijpen. De behaalde resultaten geven een helder beeld van het niveau van het kind. Zo kan gekeken worden of de leerkracht extra aandacht moet besteden aan de leesvaardigheid van het kind.

In dit leerjaar vinden twee afnamemomenten plaats. De eerste LVS-toets (M7) wordt rond januari afgenomen. De tweede LVS-toets (E7) wordt rond juni afgenomen. Alle onderwerpen die in de LVS-toetsen getoetst worden op het gebied van leesvaardigheid, komen in dit oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is afgestemd op die van het Cito.

Werken aan doelen

Met deze Oefenboeken kan op een gerichte en verantwoorde manier geoefend worden met begrijpend lezen. Dit komt doordat de opbouw van de boeken is gebaseerd op de leerlijn die is bepaald voor het basisonderwijs.

Bij begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. Om hier richting aan te geven wordt er gewerkt vanuit doelen. In groep 7 staan de feiten en gebeurtenissen waarover een tekst gaat centraal. De lezer moet kunnen begrijpen wat er gebeurt in de tekst, wie wat doet en zegt in het verhaal en waarom dingen gebeuren. Daarnaast staan de bedoelingen van de schrijver centraal. De lezer moet begrijpen waarom een schrijver een tekst schrijft en wat de schrijver wil vertellen aan de lezer.

Deze tweedelige serie Oefenboeken bestaat uit diverse eigentijdse teksten die aansluiten op de beleavingswereld van het kind. Daarbij hebben beide boeken betrekking op bovengenoemde doelen. Door de opbouw van de oefeningen en de structuur van deze Oefenboeken, kunnen kinderen verantwoord en zelfstandig oefenen.

Oefenboek 1

Dit eerste deel richt zich vooral op het M7-niveau. De teksten zijn in dit deel wat korter en makkelijker leesbaar.

Oefenboek 1 bestaat uit negen leesteksten, twee studieteksten, elf opgaven waarbij gebruik gemaakt wordt van informatiebronnen, zeven voorspelopgaven en zeven gaten teksten. Door de bijbehorende vragen te beantwoorden, werkt het kind aan de leerdoelen voor begrijpend lezen.

Oefenboek 2

Het tweede deel richt zich meer op het E7-niveau. De teksten zijn wat langer en hebben een iets moeilijkere opbouw. Anders dan in het eerste deel, lopen zinnen veelal achter elkaar door.

Oefenboek 2 bestaat uit acht leesteksten, drie studieteksten, dertien opgaven waarbij gebruik gemaakt wordt van informatiebronnen, acht voorspelopgaven en zes gaten teksten. Door de bijbehorende vragen te beantwoorden, werkt het kind aan de leerdoelen voor begrijpend lezen.

Verschillende soorten teksten

In het dagelijks leven komen we voortdurend in aanraking met verschillende soorten teksten. Dit Oefenboek speelt hierop in door ook verschillende tekstsoorten aan te bieden. Deze kunnen *informatief* (de schrijver geeft feitelijke informatie), *instructief* (de schrijver legt uit hoe je een bepaalde handeling moet verrichten), *fictief* (de schrijver wil de lezer plezier laten beleven met een verzonnen verhaal), *betogend* (de schrijver geeft naast feitelijke informatie ook zijn eigen mening of opvatting), *activerend* (de schrijver wil de lezer tot actie overhalen) of poëzie zijn.

Leesstrategieën

Door het aanbieden van verschillende oefeningen, leert de lezer verschillende leesstrategieën gebruiken. Zo'n leesstrategie is een hulpmiddel, dus geen leerdoel. Het helpt de lezer een tekst beter te begrijpen. Deze leesstrategieën zijn algemeen inzetbaar bij allerlei soorten teksten en kunnen zowel voor, tijdens als na het lezen worden gebruikt. Daarnaast worden deze leesstrategieën door goede lezers voortdurend en in samenhang met elkaar gebruikt.

Verschillende oefeningen

In beide Oefenboeken komen verschillende soorten oefeningen voor, namelijk: leesteksten, studieteksten, het opzoeken van informatie en het gebruikmaken van de juiste informatiebronnen, voorspelopgaven en gatenteksten. De Oefenboeken bestaan uit meerkeuze-opgaven en de vraagstelling is afgestemd op die van het Cito.

Begrijpend leesteksten

Dit Oefenboek telt negen begrijpend leesteksten. Deze teksten sluiten aan bij de belevingswereld van het kind en zijn geschreven op M7-niveau. Bij elke vraag staan vier antwoordopties, waarvan maar één optie de juiste is. Bij sommige vragen wordt de lezer gestuurd bij het vinden van het juiste antwoord. De vragen zijn zo opgesteld dat ze de lezer leren te begrijpen wat er gebeurt in een tekst, wie wat doet of zegt en waarom. Daarnaast zijn er vragen die de lezer leren te begrijpen waarom een tekst is geschreven, wat voor een soort tekst het is en welke titel de tekst het best zou kunnen hebben.

Studieteksten

Dit Oefenboek telt twee studieteksten. De opgaven bij deze teksten richten zich met name op het samenvatten. Zo moet er bijvoorbeeld een nieuwe titel voor een alinea gevonden worden of een ontbrekend woord in een schema ingevuld worden.

Informatiebronnen

Dit Oefenboek telt elf opgaven waarbij gebruik gemaakt wordt van informatiebronnen. Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen. Denk hierbij aan het opsporen van informatie uit een krant, tv-gids, reisgids, telefoongids, woordenboek of informatie op een website. De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend. De opgaven richten zich op het kiezen van een geschikte informatiebron, het kiezen van de juiste ingang tot een informatiebron, het selecteren van trefwoorden en zoekvragen en het hanteren van specifieke informatiebronnen. Hoe zoek je in een woordenboek? Hoe zoek je op een website? Welke betekenis uit het woordenboek is juist?

Voorspelopgaven

Dit Oefenboek telt zeven voorspelopgaven. Bij deze opgaven ziet de lezer de titel, een klein deel van de tekst en soms een ondersteunende afbeelding. Aan de hand van de titel, de zichtbare tekst, de afbeelding, de antwoordopties en de eigen voorkennis, voorspelt de lezer wat de inhoud of het doel van de tekst zou kunnen zijn.

Gatenteksten

Dit Oefenboek telt zeven gatenteksten. Bij deze opgaven wordt in de teksten op één of meer plekken een zin(sdeel) of woord weggelaten. De lezer leest telkens een gedeelte van de tekst en kiest vervolgens het antwoord dat het best op de open plek in de tekst past.

Méér oefenen

Dit boek is het eerste deel van een set van twee. Beide boeken vormen samen een gedegen oefening in begrijpend lezen.

Wil je kind méér oefenen dan wat deze serie aanbiedt? Junior Einstein heeft ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

1 Familiegerechten

2 Als moeder van twee kinderen probeer ik altijd lekkere maaltijden te maken. Ik
3 vind het vooral leuk om familiegerechten te bereiden. Dat zijn gerechten die al
4 heel lang binnen een familie worden gemaakt. Mijn familiegerecht is bijvoorbeeld
5 bruinebonensoep. Het recept van deze soep heb ik van mijn moeder gekregen.
6 Zij kreeg het recept weer van mijn oma. Mijn oma kreeg het weer van mijn
7 overgrootoma enzovoorts. Heel veel families hebben zulke gerechten. Helaas
8 gaat na verloop van tijd een familierecept soms verloren. Dat is natuurlijk zonde!
9 Daarom wil ik een kookboek maken met daarin alleen maar recepten van
10 familiegerechten.

11 Heb jij een recept van een lekker familiegerecht? Stuur het naar mij op! Hoe meer
12 recepten ik heb, hoe dikker en leuker het kookboek wordt. Elk recept is welkom:
13 voorgerechten, hoofdgerechten, nagerechten ... Vermeld jouw naam bij het
14 recept, zodat iedere lezer ziet van wie het recept is. Stuur ook een leuke tekst
15 mee, waarin je vertelt van welk familielid je het recept hebt gekregen en wanneer
16 jullie het gerecht meestal eten. Dat kan bijvoorbeeld op een speciale dag of een
17 feestdag zijn. Je mag ook een mooie foto van het gerecht meesturen. Ben je
18 enthousiast geworden? Bezoek onze website en deel het met ons.

- 1 Lees: Dat zijn ... gemaakt. (r. 3 en 4)
Wat doet de schrijfster hier?

- ☐ Ze geeft een reden.
- ☐ Ze geeft een uitleg.
- ☐ Ze beschrijft een gevolg.
- ☐ Ze geeft een voorbeeld.

- 2 Lees: Het recept ... enzovoorts. (r. 5-7)
Welke woord past het **best** bij dit stukje?

- ☐ grootmama
- ☐ generaties
- ☐ families
- ☐ tantes

- 3 Lees: Dat is ... zonde! (r. 8)
De schrijfster wil nog sterker benadrukken hoe zonde ze het vindt.
Welk woord moet de schrijfster plaatsen tussen: *natuurlijk zonde*?

- ☐ erg
- ☐ meestal
- ☐ toch
- ☐ ook

Begrijpend lezen

Zwartrijders

1. gratis proberen te reizen, zonder te betalen.
2. In: Paniekerig kijk ... Mariëlle. (r. 4)
3. Uit: Ik kijk ... volgen? (r. 10)
4. In: 'Dat kost ... streng. (r. 19)
5. Ze voelt zich slecht over zichzelf.
6. doet spottend.

Voor een dag

1. Jezelf goed kennen, maar toch geen oplossing voor je problemen weten.
2. misschien een oplossing weet voor zijn problemen.
3. onzekerheid
4. leren om voor zichzelf op te komen.
5. waarderen

Maak zelf een egelhuisje

1. egels meer veilige en geschikte plekken krijgen om te wonen.
2. Zo komt er altijd voldoende zuurstof naar binnen.
3. andere dieren gemakkelijk het huisje in kunnen.
4. ouders het niet zomaar goed zullen vinden dat er een gat in de schutting wordt gemaakt.
5. een instructieve tekst

Eigen schuld, dikke bult!

1. is een toelichting op de eerste zin.
2. een wereldreis maakte.
3. Ze maakt een vergelijking.
4. Ze geeft eerst een feit en dan haar mening.
5. nachtmerrie
6. in een dagboek
7. Boontje komt om zijn loontje

Verslaggeven bij de radio

1. Hij geeft een samenvatting.
2. Hoe weet je waar je naartoe moet?
3. Andere mensen leveren ook ideeën voor nieuwsberichten aan.
4. Hij geeft voorbeelden.
5. Alex vindt zijn veelzijdige werk als verslaggever leuk.
6. een vraagggesprek

Familiegerechten

1. Ze geeft een uitleg.
2. generaties
3. erg
4. om je uit te dagen
5. Nu volgen voorbeelden.
6. In: Je mag ... meesturen. (r. 17)
7. Zodat recepten van familiegerechten bewaard blijven.
8. in een tijdschrift

Recensies over de I-Bieb

1. bij Ibrahim
2. Wen-Chang, Emily en Ibrahim
3. eens